Verder deelt de Voorzitter mede, dat het Bestuur voornemens is op de aanstaande zomervergadering nog twee eereleden voor te stellen en dat zich twee nieuwe leden aan de Vereeniging hebben aangesloten, te weten de heeren Mr. M. Piepers, lid der regterlijke magt in Nederlandsch Indië, te Macassar, en M. L. Ritsema, officier van gezondheid bij het Nederlandsch Indische leger, thans tijdelijk te Leiden verblijf houdende.

Nadat Dr. Piaget den Voorzitter dank heeft gezegd voor zijne doelmatige en onpartijdige leiding van deze bijeenkomst, wordt de vergadering gesloten.

VERSLAG

van de Wintervergadering, gehouden te Leiden den 5 November 1870, des avonds ten 6 ure.

Voorzitter Mr. S. C. Snellen van Vollenhoven.

Tegenwoordig met den Voorzitter, de heeren Heylaerts, Marshall, G. M. de Graaf, Dr. Rauwenhoff, Dr. Piaget, Dr. Hartogh Heys van Zouteveen, Prof. Berlin, Prof. Selenka, Groll, Kinker, Veth, Waalewijn, Everts, de Man, Mr. Bijleveld, Dr. van Hasselt, Ritsema, van der Wulp, Mr. H. W. de Graaf, Lodeesen, Snellen, Brants en Dr. Aronstein. De heer Weyenbergh heeft kennis gegeven verhinderd te zijn; ook van den heer Mr. C. W. Hubrecht is schriftelijke mededeeling ontvangen, dat het hem leed doet deze vergadering niet te kunnen bijwonen.

De Voorzitter opent de bijeenkomst met eene korte toespraak, waarin hij onder anderen mededeelt, dat van Prof. Hoffmann twee boekwerken ten geschenke voor de bibliotheek zijn ingekomen, als:

1°. *Monografia del Bombice del gelso* (*Bombyx Mori* L.); *memoria di* Emilio Cornalia, Milano 1856; en 2°. *Dello svillupo naturale delle uova e primo nutrimento dei Bacchi da seta; studio del Dottore Pasquale Mauro Vitali sul Io-san fi-rok di Morikuni*, interpretato da Prof. Hoffman, Milano 1870.

Aan den Secretaris wordt opgedragen, voor dit bewijs van belangstelling een' brief van dankbetuiging aan den geachten schenker te rigten.

De reeks van wetenschappelijke mededeelingen wordt geopend door den heer Hartogh Heys van Zouteveen, die te kennen geeft, dat hij de vlugt-coëfficienten bepaald heeft van *Hydrophilus piceus* F. ♀, bij welke hij gevonden heeft:

gewigt (p) = 5,0512 gram.
vleugeloppervlak (a) = 5,65 ▭ centim. (ondervleugel).
vleugellengte (l) = 5,97 centim. (ondervleugel).

waaruit de coëfficienten:

$n = 1{,}58$; $r = 2{,}52$; $m = 1{,}67$.

Gelijk men door vergelijking van deze coëfficienten met de vroeger gedane opgaven[1] zien zal, komen zij ongeveer overeen met die, welke hij voor den meikever, den veenmol en de vleeschvlieg vond. Dat de insecten, om de bepaling der vlugt-coëfficienten mogelijk te maken, niet altijd groote soorten behoeven te zijn, blijkt uit zijne bepaling dier coëfficienten bij *Gymnopternus nobilitatus* L. ♂, welk diertje slechts 0,0052 gram woog[2].

De Voorzitter maakt de opmerking, dat het bij de bepaling der vlugt-coëfficienten zeer noodig is acht te slaan op de sexe van het dier, en voor zoover het wijfjes zijn, of zij al dan niet bevrucht en vol eijeren zijn; waarop de heer Hartogh Heys antwoordt dat hij voortaan steeds de sexe zal vermelden, en dat hij, waar het wijfjes betreft, als normaal aanneemt wanneer zij niet vol eijeren zijn. De Heer Aronstein is van oordeel, dat juist de met eijeren gevulde wijfjes als normaal behooren te worden aangenomen.

---

[1] Tijdschrift voor Ent. 2e serie. dl. VI. blz. 20 en volg.
[2] Aldaar blz. 26, in de noot.

Dr. Piaget doet eenige belangwekkende mededeelingen over het geslacht *Docophorus*, door duidelijke teekeningen opgehelderd. Vermits het door hem gesprokene reeds hiervoren als afzonderlijk stuk in het Tijdschrift is opgenomen, kan daarnaar alhier worden verwezen.

De heer Heylaerts zegt ongeveer het volgende:

Stellig is onder de Microlepidoptera het genus *Coleophora* een der merkwaardigste geslachten. Immers de levenswijze der rupsjes in, volgens de soort eigenaardig gevormde zakken, welke zij uit bloemstukjes of andere plantendeelen vervaardigen, de treffende overeenkomst, welke zij aan hare woningen weten te geven, nu eens met verdroogde bladeren, dan weder met zaadhuisjes, onderscheiden ze van alle overige zakdragers. Onder de plaatsen, in wier omstreken vele soorten zich ophouden, mag ook Breda geteld worden. Alle in de laatste jaren nieuw voor de inlandsche Fauna gevonden species treft men er aan. Ten bewijze van zijne opgave, laat Spreker rondgaan de zakken van:

1°. *Col. paripennella* Zell., niet zelden op berk en els.

2°. » *orbitella* Zell., insgelijks op genoemde boomen.

3°. De zakken van *Col. Virgaureae* Staint., gemeen op *Solidago virgaurea*.

4°. Zakken talloos op *Myrica gale*, zeer op die van *Col. viminetella* Zell. gelijkende, en welligt ook deze soort.

5°. Zakken op berk en els, misschien die van *Col. milvipennis* Zell.

6°. Zakken op *Achillea millefolium* talrijk voorkomende, mogelijk die van *Col. Millefolii* Zell.

Al deze zakjes bevatten levende rupsen. Bij het uitkomen der vlinders zullen eerst met zekerheid de drie laatste species kunnen worden gedetermineerd. Ten opzigte der Coleophoren, die op bloemen leven en wier treffende gelijkenis met bloemdeelen of zaad ze zoo moeijelijk doet onderscheiden, merkt spreker aan, dat men, om deze magtig te worden, de bloemstengels slechts heeft af te snijden en te huis gekomen, de planten voorzigtig in eene groote suikerflesch moet afkloppen. De dieren laten zich dan, aan een draad hangend, naar beneden vallen. Spoedig heeft men op die wijze een genoegzaam aantal bijeen. Merkwaardig is verder de onregelmatige ontwikkeling dezer diertjes, want, terwijl velen reeds vóór den winter volwassen zijn, hebben anderen van hetzelfde broedsel soms slechts voor de tweede maal hunne vervelling ondergaan. Men zou hier alligt aan twee generatiën denken, ofschoon er slechts ééne, zeer onregelmatige bestaat.

Als voor onze Fauna nieuwe Microlepidoptera, door spreker bij Breda in den afgeloopen zomer gevangen, stelt hij ter bezigtiging:

1°. *Grapholitha nigromaculana* Haw., niet zeldzaam bij het Speelhuis, aan een slootkant tusschen hakhout, in Julij.

2°. *Depressaria liturella* W. V., in twee exemplaren aan de vestingwerken uit hakhout geklopt (Julij en Augustus).

3°. *Laverna festivella* W. V., bij het Speelhuis uit hakhout geklopt (Julij).

Het jaar 1870, meldt hij verder, heeft zich bijzonder onderscheiden, niettegenstaande het bijna voortdurend ongunstige weder, door de verschijning van vele zeldzame soorten van Macrolepidoptera bij Breda, onder anderen van *Lasiocampa Dumeti* L., *Nudaria senex* Hbn., *Calamia Phragmitides* Hbn. enz. Zoo kwamen ook verscheidene zeldzame varieteiten voor, als: *Amphidasis betularia* L. var. *nigra* in een aantal exemplaren, *Psilura Monacha* L. var *Eremita*, enz. Vreemd was ook het voorkomen van eene massa larven van *Lophyrus Pini* (tweede generatie) in een gedeelte van het Mastbosch, nadat van de eerste generatie weinig of niets ontdekt was. De gemelde larven zijn echter door de vroeg ingevallen koude nachten grootendeels omgekomen: men vond ze immers bij hoopen levenloos en gevlekt, in het laatst van September en begin van October op den grond liggen.

De heer Snellen vertoonde eenige exemplaren van *Oinophila V-flavum* Haw.; eene tot dusverre nog niet met zekerheid als inlandsch bekende Tineïne. Spreker had van deze vlindersoort gedurende de maand Julij 1870 een dertigtal voorwerpen te Rotterdam gevangen in een pakhuis op wijnvoeders, die dik met zwarte, zwamachtige schimmelplanten waren bezet. Uit de schimmelmassa staken eenige ledige popjes, zoodat het zeer waarschijnlijk was, dat de rupsjes in die stof hadden geleefd. Dit vermoeden werd nader bevestigd, toen eenige in coitu gevangen wijfjes hare eijeren in de schimmelmassa afzetteden. Uit die eijeren ontwikkelden zich dunne witte rupsjes, die echter weldra stierven, waarschijnlijk ten gevolge van het verdroogen van het voedsel.

De heer Hartogh Heys van Zouteveen meent, dat zoo deze *Oinophila* uitsluitend op de schimmel van wijnvaten leeft, daarin een bewijs zou zijn gelegen voor de ontwikkelings-theorie van Darwin, wijl er toch bij het begin der schepping zeker geen wijnvaten bestonden. Eene soortgelijke opmerking is vroeger ook reeds gemaakt omtrent de kaasmijt en het azijnaaltje (*Anguillula Aceti*); maar even als men heeft bevonden, dat b. v. dit laatste diertje zich in het sap van sommige vruchten ophoudt, en men dus kan aannemen dat het van de druiven in den wijn, en van dezen in den azijn is geraakt, zoo wil hij ook de levenswijze van *Oinophila* niet als een afdoend bewijs voor de genoemde theorie laten gelden, zoolang het niet volkomen uitgemaakt is, dat die soort nergens anders dan op wijnvaten zou kunnen leven.

Verder vertoonde de heer Snellen een paar exemplaren van *Coleophora Virgaureae* Staint., in Augustus en September 1870 uitgekomen uit zakjes, die in October 1869 waren verzameld. Deze vlindersoort had dus ruim elf maanden als rups en pop geleefd. Het tijdstip der verpopping kon niet worden nagegaan, wijl de rups altijd in het zakje was gebleven. Spreker had de zakken dezer soort, die nieuw voor onze Fauna is, op onderscheidene plaatsen in de provincie Noordbrabant gevonden [1].

---

[1] Gelijk hierboven reeds is aangeteekend, heeft ook de Heer Heylaerts de soort bij Breda aangetroffen. Blijkens nadere mededeeling van den heer Snellen heeft deze in November 1870 weder een aantal rupsen verzameld, die van de rijpende zaden van *Solidago virgaurea* leefden; de rups woont tot op haar vollen wasdom in eenig spinsel tusschen het zaad, en maakt eerst dan, wanneer het geheele rijpe zaad door het openbarsten der zaadhuizen zal gaan afvallen, zich een zakje, waaraan zij eenige haartjes van de zaden bevestigt.

Nog vermeldt dezelfde spreker, dat hij meermalen *Lixus paraplecticus* L. op *Phellandrium* had gevonden en daarbij opgemerkt, dat het gele poeder, waarmede deze soort bedekt is, na het afvegen weder voor den dag komt. De President deelt daarop mede, dat deze bijzonderheid niet onbekend is en de gele stof een uitzweetsel is, dat uit het ligchaam van den kever voorkomt.

De heer de Man laat een exemplaar zien van *Thrips fasciata* Hal., welke soort nog niet als inlandsch bekend was; en geeft overigens te kennen dat hij voornemens is bouwstoffen te verzamelen voor de Nederlandsche fauna, met betrekking tot de Crustacea; hij houdt zich uit dien hoofde zeer aanbevolen om toezendingen en opgaven betreffende de inlandsche Crustacea te ontvangen.

De heer Ritsema herinnert, dat hij in de vorige wintervergadering de mededeeling zijner onderzoekingen aangaande *Periphyllus Testudo* v. d. H. besloot met het uitspreken der meening, dat vroeger of later ook wel van andere bladluissoorten een dergelijke larvenvorm zou worden ontdekt[1]. Hij kan nu melden, dat zijn vermoeden reeds bewaarheid blijkt te zijn. Op blz. XI toch van de *Bulletins*, voorkomende in het 8ste deel der 4e serie (jaargang 1868) van de *Annales de la Société entomologique de France*, geeft Signoret uit naam van Haliday eene beschrijving en afbeelding van een insect, dat eene duidelijke overeenkomst vertoont met den als *Periphyllus Testudo* beschreven larvenvorm van *Aphis* (*Chaitophorus*) *Aceris* L. Het was reeds vóór verscheidene jaren door Haliday bij Holywood in het noorden van Ierland op de naalden van *Larix europaea* D. C. (*Pinus Larix* L.) aangetroffen, en door hem, na kennisneming der beschrijving van *Periphyllus Testudo*, *Periphyllus Laricae* genoemd.

Zoo als voorts door Signoret wordt medegedeeld, wijkt deze nieuw beschreven vorm, naar teekening en beschrijving te oordeelen, van den ouden af:

1°. door het gemis van bladvormige aanhangsels aan de tweede geleding der sprieten en aan de tarsen der voorpooten; slechts de tarsen van het middenste pootenpaar bezitten twee dier aanhangsels;

---

[1] Zie Tijdschrift v. Entom. 2e serie, dl. V, blz. 182.

2°. door het aantal en den vorm der blaadjes van het anaalsegment; bij *Periphyllus Testudo* treft men er nl. vier lange smalle, bij *Per. Laricae* daarentegen twee zeer breede aan;

3°. door de tibiae der achterpooten, welke bij den eerstgenoemden vorm slechts van alleenstaande haren, bij den tweeden van haarbundels voorzien zijn;

4°. door eenig verschil in ligchaamsvorm: *Per. Laricae* is nl. naar achteren breeder en naar voren smaller en meer verlengd, terwijl de kop tusschen de oogen meer is afgerond.

Daar Spreker eerst laat in den zomer van 1870 op het spoor van deze mededeeling gekomen is, was zijn zoeken op *Larix* te vergeefs; hij hoopt echter in het volgende jaar gelukkiger te zijn. Inmiddels merkt hij op, dat zooveel hij heeft kunnen nagaan, de genoemde boom slechts door twee soorten uit de familie der *Aphidina* wordt bewoond, en wel 1°. *Chermes Laricis* Hart. (Germar, *Zeitschr. f. d. Entom.* III. 366; Kaltenbach, *Monogr. der Pflanzenläuse*, 194; Koch, *Die Pflanzenläuse*, 316. fig. 384—386) en 2°. *Aphis Laricis* Walk., met welke *Lachnus Laricis* Koch ongetwijfeld synoniem is (Walker, *Descriptions of Aphides*, n°. 39, in *Ann. and Mag. of Nat. Hist.* 2e ser. vol. II. 102; Koch, *Die Pflanzenläuse*, 241. fig. 317, 318). Daar de eerste dezer soorten, door Spreker in een tuin te Haarlem aangetroffen, zich slechts door eijeren voortplant, schijnt zij hier niet in aanmerking te kunnen komen, en is het dus niet onwaarschijnlijk, dat *Periphyllus Laricae* Hal. datgene is voor den *Lachnus Laricis* Walk., wat *Periphyllus Testudo* v. d. H. is voor *Chaitophorus Aceris* L., nl. een larvenvorm, die door zijne langzame ontwikkeling aan de vermenigvuldiging der soort paal en perk stelt.

In de tweede plaats vestigt Spreker de aandacht op een insect, dat tot de fauna onzer duinen en wel bepaaldelijk tot die der meest westelijke behoort en zich gedurende de weinige jaren waarin het als inlandsch bekend is, sterk vermenigvuldigd en verspreid schijnt te hebben. Het is *Eurytoma longipennis* Walk., eene Pteromalinen-soort, wier larve in eene galachtige aanzwelling leeft van den stengel der helm (*Psamma* (*Ammophila*) *arenaria* L.) Deze vervorming, die ongeveer het voorkomen heeft van een nog tusschen de bladscheeden besloten aar, werd in het najaar van 1867 door een van 'Sprekers broeders in de nabijheid van Zandvoort voor het eerst opgemerkt. Volgens diens mededeeling kwam zij slechts zeer plaatselijk voor, hetgeen later door den heer Weyenbergh[1] bevestigd werd; doch den 2 Oct. van dit jaar trof Spreker haar niet alleen op de aangeduide plek (een kleine duinpan ten zuidwesten van Zandvoort), maar ook tegen de oostelijke helling en op den top, ja zelfs tegen de naar zee gekeerde westelijke helling der laatste rij duinen, in groote menigte aan[2]; terwijl zij in dit zelfde jaar nog is opgemerkt op de duinen bij Katwijk aan Zee door den heer Snellen van Vollenhoven, die haar vroeger op zijne talrijke excursie's nimmer had waargenomen, en op die van het eiland Voorne, aan den Hoek van Holland en ten westen van Castricum, door 'Sprekers broeder.

Dat deze gallen ook in Schotland voorkomen, blijkt uit de *Proceedings of the London Entomological Society* van 4 Julij 1870, gedeeltelijk opgenomen in het October-nummer 1870 van Newman's *Entomologist* (vol. V, p. 189), alwaar vermeld wordt, dat Albert Müller gallen (waarvan de beschrijving geheel op de hier bedoelden toepasselijk is), voorkomende aan *Ammophila arundinacea* Host. (*Psamma arenaria* L.) liet bezigtigen, welke gallen in den vorigen herfst door Mr. Traill ongeveer twee mijlen ten noorden van Aberdeen gevonden waren. Daar zij toen echter niets meer bevatten, was het hem onmogelijk geweest na te gaan, aan welk insect zij haren oorsprong te danken hadden.

Eindelijk deelt de heer Ritsema nog mede, dat hij eveneens op den 2den October van dit jaar, op de laatste rij duinen bij Zandvoort, een twintigtal *Coccinella*'s digt opeengedrongen aan eene helmplant heeft waargenomen. Daarvan behoorden 16 individuen tot *Coccinella septempunctata* L., 3 tot *C.* (*Hippodamia*) 13-*punctata* L. en een tot *C. mutabilis* Ill. Ook trof hij daar eenige Phryganiden aan, later als *Limnophilus griseus* L. bestemd, die waarschijnlijk door den toen sedert verscheidene dagen waaijenden fellen oostenwind zoo ver van het zoete water waren afgedwaald. Een paar dagen later vond hij bij een dezer voorwerpen de eijeren als een snoer aan het achterlijf hangende. Nadat deze door hem in een glas met water waren gelegd, werden zij spoedig door eene kleurlooze gelei-achtige massa omgeven, en leverden van den 18den tot den 23sten October jonge larven op, die zich dadelijk kokertjes van bladstukjes begonnen te vervaardigen.

---

[1] Van de hand van dezen schrijver heeft onlangs een opstel omtrent de gedaantewisseling en levenswijze van genoemd insect het licht gezien in het Vde deel der *Archives Neerlandaises.* Het onderwerp wordt welligt ook door Walker aangeroerd in zijne *Notes on the Eurytominae,* den 7 November 1870 in eene vergadering der Londen Entom. Society voorgelezen.

[2] In eene der op dien dag verzamelde gallen bevond zich eene rups van *Tapinostola Elymi* Tr., die zich met het groene merg der gal voedde.

De heer Aronstein komt nog eens terug op het verschijnsel, door den heer Heylaerts voor het eerst waargenomen en door dezen in de wintervergadering van 1869 medegedeeld[1], dat nl. bij *Cicindela hybrida* L. de bronskleurige dekschilden, zoodra zij verwarmd worden, eene groene kleur verkrijgen, en bij het afkoelen weder hunne natuurlijke kleur hernemen Een door Spreker ingesteld onderzoek toonde aan, dat dezelfde kleurverandering kan verkregen worden door de dekschilden van *C. hybrida* onder den exsiccator te brengen, terwijl de oorspronkelijke kleur terugkeerde, zoodra men ze weder aan eene vochtige dampkringslucht blootstelde. De groene *Cicindela campestris* L. levert een dergelijk verschijnsel op; verwarmd of onder den exsiccator gebragt, verandert de groene kleur in eene blaauwe, om bij het afkoelen of in aanraking brengen met waterdampen de oorspronkelijke kleur weder aan te nemen. Hieruit is af te leiden, dat in beide gevallen het onttrekken van vochtdeelen de oorzaak der kleurverandering is, en vermits eenige bekende gekleurde stoffen, b. v. kopervitriool, de eigenschap hebben, om door waterverlies van kleur te veranderen, vermoedde Spreker, dat de kleur van de dekschilden der genoemde Coleoptera aan de aanwezigheid van kleurstoffen te danken was[1], zich evenwel een nader scheikundig onderzoek voorbehoudende. Intusschen heeft de heer Mac Gillavry te Tilburg, ten gevolge van zijn microscopisch onderzoek, de zaak in een tegenovergestelden zin beslist, en aangetoond, dat deze kleuren aan interferentie-verschijnselen zijn toe te schrijven. Hij bevond namelijk, dat als men de bovenzijde van een dekschild van *C. hybrida* bij 60-malige vergrooting met opvallend licht beschouwt, het alsdan blijkt bedekt te zijn met veelhoekige figuren. Veelhoeken van blaauwe kleur liggen, ellipsen vormende, bij elkander; deze ellipsen worden soms door eene rij groene veelhoeken begrensd, en de grond der teekening wordt door roode veelhoeken gevormd. Bij doorvallend licht daarentegen verdwijnen de kleuren, en is alleen eene donkerbruine veelhoekige teekening te zien. Bij *C. campestris* vertoonen zich bij opvallend licht eveneens blaauwe ellipsen, maar op groenen grond; bij doorvallend licht verdwijnen de kleuren wederom. Heeft er kleurverandering plaats gehad, dan wordt de roode grond van *C. hybrida* groen, de groene grond van *C. campestris* blaauw. Hierdoor wordt het reeds waarschijnlijk, dat de kleuren door interferentie worden veroorzaakt. Ter isolering van de oppervlakkige laag der dekschilden, behandelde de heer Mac Gillavry deze met minerale zuren (kali-loog, maagsap), zonder daardoor tot zijn doel te geraken. Deze agentia vernielden de kleur niet, maar bragten kleurverandering te weeg. Door gedurende korten tijd de schilden in salpeterzuur van 1.45 s. g. te verwarmen, verkreeg hij een geïsoleerd vliesje, dat dezelfde kleurverschijnselen vertoonde als het dekschild zelf. Zulk een in water liggend, geïsoleerd vliesje werd bij matige vergrooting, en met de bovenzijde naar het objectief gekeerd, zonder dekglas, onderzocht, terwijl te gelijker tijd teruggekaatst en gebroken licht door het objectief werd opgevangen. Men kon toen met de hand beurtelings het opvallend en het doorvallend licht afweren. Als men het doorvallend licht onderschept en op de blaauwe ellipsen let, en daarbij de hand, die den spiegel bedekt, laat rijzen totdat de spiegel vrij en het opvallend licht afgeweerd is, dan verkrijgen de blaauwe ellipsen eene geelroode en de roode grond eene blaauwgroene tint. Beide tinten vertoonen geringe intensiteit. Dit verschijnsel wordt standvastig waargenomen bij kleuren van dunnere lagen.

---

[1] Zie Tijdschrift voor Entomologie, 2e serie, dl. V, blz. 178.

---

[1] De heer Aronstein sprak dit vermoeden ook uit, in het Maandblad van het Genootschap ter bevordering van Natuur- Heel- en Geneeskunde te Amsterdam.

Een ander verschijnsel, dat evenzeer voor interferentie pleit, is het volgende. Bevochtigt men het vliesje met alcohol en beschouwt men het bij opvallend licht, dan worden de roode veelhoeken groen en de donkerblaauwe blaauwpurper. Verdwijnt de alcohol, dan vertoont zich gedurende het verdwijnen een prachtig kleurenspel, en nadat het volkomen droog geworden is, verkrijgt het weder dezelfde kleurschakeering, die het had voordat het in alcohol gedompeld was. Door deze verschijnselen zijn kleurstoffen uitgesloten en wordt interferentie in de dunnere laag meer dan waarschijnlijk gemaakt. De kleurveranderingen zijn dus het gevolg van de veranderingen in de dikte der laag.

Spreker betuigt, dat hij zich met deze verklaring van den heer Mac Gillavry volkomen kan vereenigen, en daar het onderwerp hier vroeger ter sprake is gebragt, achtte hij het niet te onpas, om de zoo volkomen oplossing, door Mac Gillavry aan de questie gegeven, bij deze gelegenheid mede te deelen.

De heer Snellen van Vollenhoven merkt op, dat van *C. campestris* aan de overzijde der Middellandsche zee steeds eene blaauwe varieteit voorkomt, en vraagt den Spreker, of dit feit ook met de gegeven verklaring strookt. Deze vraag wordt toestemmend beantwoord, wijl het is aan te nemen, dat bij de gemelde varieteit de dunne laag op het dekschild altijd juist zulk eene dikte heeft, als de bij ons voorkomende exemplaren verkrijgen door de verschijnselen, die verkleuring voortbrengen.

De heer Snellen van Vollenhoven biedt der vergadering de negende aflevering aan van zijn werk over de *Gedaantewisseling en levenswijze der insecten*, er bijvoegende, dat de tiende aflevering, waarmede dat werk besloten zal worden, binnen weinige weken zou volgen. Ook legde hij, ter kennisneming voor de leden, de losse bladen over van zijne *Laatste lijst van inlandsche Coleoptera*, een werk in 4to, waarvan de Hollandsche maatschappij der wetenschappen te Haarlem de uitgave welwillend heeft op zich genomen. Het zou nog in den loop des jaars het licht zien en bevat 500 soorten meer dan de laatste lijst in de *Bouwstoffen*. Spreker brengt daarbij zijnen dank aan alle leden, die hem door hunne bijdragen in staat hebben gesteld, deze lijst tot een getal van 1704 species te doen opklimmen.

Voorts laat hij ter bezigtiging rondgaan een deel van *The American Entomologist*, prijst de inrigting en uitvoering van dit werk en spreekt den wensch uit het voor de bibliotheek aan te schaffen. Ook vertoont hij aan de vergadering een zevental teekeningen, bestemd voor het werk van Sepp, en bevattende geheel of gedeeltelijk de voorstelling van de gedaantewisseling der volgende soorten:

Gracilaria imperialella Staint.
Eugonia fuscantaria Haw.
Cidaria biriviata Brkh.
Eupithecia castigata Hübn.
Zonosoma orbicularia Hübn.
Coleophora paripennella Zell.
Coleophora discordella Zell.

en het ei van *Lasiocampa Dumeti* L.

Eindelijk vestigt hij de aandacht der leden op het geringe aantal larven van Coccinelliden, welke tot heden zijn beschreven en afgebeeld, hetgeen zeker bevreemding moet verwekken, wanneer men bedenkt, dat de imagines somtijds in zoo bijzonder grooten getale zijn aan te treffen, en de larven alles behalve zeldzaam of verborgen levend. Eenige weinige levensbeschrijvingen van dieren uit die familie vindt men bij de Geer, Frisch en Ratzeburg, en in het onuitgegeven werk van Voet, dat vroeger eens door de leden bezigtigd is. Hij wenschte wel dat de Nederlandsche entomologen zich het onderzoek omtrent die larven met ijver wilden aantrekken, en verklaart zich bereid tot het maken van afbeeldingen dier insecten in hunne verschillende toestanden.

De heer van Hasselt zegt, dat zijn voornemen was geweest, een vervolg te leveren op zijne ter vorige wintervergadering aangevangen beschouwing over de beteekenis der verschillende palpdeelen bij de mannelijke spinnen, doch dat de tijdsomstandigheden en zijne daarmede verbonden militaire dienstbezigheden hem daarin dezen zomer en dit najaar ten eenenmale hebben verhinderd. Hij hoopt nog altijd gelegenheid te vinden, om in eene volgende wintervergadering daarop terug te komen.

Hij wenschte nogtans niet geheel met ledige handen ter tafel te komen, en heeft daarom eenige spiritus-fleschjes met meer of minder zeldzame Javaansche spinnen medegebragt. Hij is daartoe in staat gesteld, omdat hij onlangs, op aanzoek van den geachten Voorzitter, een begin heeft gemaakt met het determineren van eene fraaije collectie Araneiden uit Java, door den heer Ludeking aan 's Rijks Museum te Leiden ten geschenke gezonden.

Als voortzetting dus van het vertoonen van eenige, voor sommige leden welligt minder bekende spinvormen, — waarvan hij ten vorigen jare slechts een drietal had toegelicht, — laat hij nu, onder anderen, rondgaan uit de familie der *Gasteracanthea*, een exemplaar van *Gasteracantha* (*Plectana*) *Sturici* ♀ en een van *G.* (*Pl.*) *leucomelas* ♀, beiden door Doleschall zoodanig benoemde nieuwe(?) species; voorts een enkel voorwerp van *Pleuromma moluccum* ♀ van denzelfden araneoloog, welk genus tusschen de zuivere *Epeirae* en *Plectanae* het midden houdt, hebbende meer den algemeenen habitus van de eersten en tevens de chitineharde en doornachtige huidbekleeding der laatsten, en vooral merkwaardig door den kegelvormig vooruitstekenden cephalothorax, waarop vooraan de middeloogen staan. Vervolgens een groot en goed geconserveerd exemplaar van *Epeira paradoxa* Dol. ♀, een zeer vreemde epeiro-plectaniden-vorm, wegens het zadelvormig uitgeholde, aan de zoogenaamde schouders hooggedoornde, breedbasische en als gerimpelde achterlijf, wegens de als 't ware geheel platgedrukte pooten en palpen enz. Even als de beroemde araneoloog van Upsala, Prof. Thorell, in diens *Araneae species novae minusve cognitae*, 1, 1868, nopens deze soort heeft opgemerkt, komt het ook aan den Spreker voor, dat deze zeldzame *Epeira* (door hem tot een nieuw ondergenus *Caerostris* gebragt) synoniem is met *E. mitralis*, door Vinson beschreven in zijne *Aranéides de la Réunion*. Hij veroorlooft zich intusschen de opmerking, ook op grond van Thorell's eigene prioriteits-beschouwingen, te moeten afwijken van diens gevoelen, dat Doleschall deze spin zóóveel minder juist (*multo imperfectius*) zou hebben beschreven en afgebeeld dan Vinson, dat daardoor geregtvaardigd zou worden, om haar den naam van *mitralis* Vins. in plaats van dien van *paradoxa* Dol. te geven. Alleen reeds uit de beschrijving en platen in de Bijdrage van Doleschall toch was spreker volkomen geslaagd in het determineren van het rondgaand individu. Hoewel hij moet toestemmen, dat de gekleurde teekeningen van Vinson veel fraaijer en duidelijker zijn, neemt zulks niet weg, dat diens bekendmaking «*aetate posterius*» zijnde (gelijk Thorell zelf opmerkt), het prioriteits-regt van Doleschall niet kan vernietigen.

Als voorbeelden van prachtige kleurteekeningen van Javaansche spinnen, laat Spreker verder bezigtigen eene *Epeira* (*Nephila*) *fasciata* W. ♀, met goudgele banden, en eene *Epeira* (*Nephila*) *catenulata* Dol. ♀, rijkelijk met zilver uitgedoscht, alsmede een uitmuntend geconserveerd specimen der zeer fraai rood gekleurde *Ep. ornatissima* Dol. ♀, van welke soort Spreker vroeger ook een enkel, doch defect exemplaar uit Borneo had ontvangen.

Nog brengt hij ter tafel een *Sphasus striolatus* Dol. ♀, niet alleen om zijne zeldzaamheid, maar vooral om in dit individu aan te toonen, hoe ligt men bij eene oppervlakkige beschouwing alleen met de loupe, althans bij exemplaren in spiritus bewaard, tot een verkeerd besluit kan komen omtrent het getal der oogen. Bij dit exemplaar toch zou men wanen verzekerd te zijn, dat, met uitzondering der beide voorste oogen, de zes overigen allen dubbel-oogen waren. Deze omstandigheid intusschen vindt hare aanleiding alleen daarin, dat die oogen geplaatst zijn op of omgeven zijn door glimharige zwarte vlekjes; het daardoor te weeg gebragte gezigtsbedrog houdt dan ook op, zoodra de spin, uit den spiritus gekomen, is opgedroogd.

Was het opvallend, dat al de tot dusverre vertoonde spinnen wijfjes waren (waarvan in de collectiën de mannetjes ontbreken), zoo wil Spreker ten slotte den aanwezigen nog een hoogst interessant ♂ laten bezigtigen van de eene of andere soort eener groote Javaansche *Nephila*. Reeds vroeger heeft hij, bij eene beschrijving van het prachtwerk van Vinson de aandacht gevestigd op diens mededeelingen over, en afbeeldingen van een paar dergelijke, bevreemdend kleine mares van zeer groote wijfjes. Te gelijk met dit «masje», waarvan inzonderheid de palpen opmerkelijk zijn door de lange zwarte, regt uitstekende penis, laat hij een middelgroot vrouwelijk exemplaar der *Epeira* (*Nephila*) *harpyia* Dol. rondgaan, ter betere vergelijking van het verbazend verschil in ligchaamsbreedte en lengte tusschen de beide sexen, staande ongeveer als 18 en 45 tot 2 en 8 mm., overeenkomende met de afmetingen op Vinson's teekeningen. Vóór dezen schrijver was dan ook deze buitengewone wanverhouding tusschen ♂ en ♀ weinig bekend. Walckenaer heeft daarvan geene mares beschreven en Koch slechts een enkelen zeer onvolledig, zonder eene geheele figuur.

Ten slotte biedt nog de heer Marshall een aantal boeken ter bezigtiging aan, waaronder eenige zeer oude en zeldzame werken, waarmede hij de bibliotheek der Vereeniging wenscht te verrijken. De vergadering stelt blijkbaar dit geschenk op hoogen prijs en betuigt, bij monde van haren Voorzitter, daarvoor hare erkentelijkheid jegens den welwillenden gever.